

BIULETYN NR 3/2012

ORZECZNICTWO
SĄDU APELACYJNEGO
W KATOWICACH
i SĄDÓW OKRĘGOWYCH

REDAGUJE ZESPÓŁ w składzie:

SSA Ewa Jastrzębska

SSA Wojciech Bzibziak

SSA Mirosław Ziąja

Skład i opracowanie graficzne: Wanda Łaptaś

Aleksandra Stecko

SPIS TREŚCI

<i>Rozdział I</i>	str. 3-12
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO MATERIALNEGO	
<i>Rozdział II</i>	str. 12-19
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO PROCESOWEGO	
<i>Rozdział III</i>	str. 20
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO WYKONAWCZEGO	
<i>Rozdział IV</i>	
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO – KODEKS CYWILNY	str.20-23
<i>Rozdział V</i>	
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO – KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNY	str.23-26
<i>Rozdział VI</i>	
USTAWA Z DNIA 16.09.1982r. PRAWO SPÓŁDZIELCZE	str. 26
<i>Rozdział VII</i>	
USTAWA Z DNIA 28.02. 2003. PRAWO UPADŁOŚCIOWE I NAPRAWCZE	str. 27-29
<i>Rozdział VIII</i>	
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	str. 29-39

Aktualne i archiwalne egzemplarze Biuletynu Sądu Apelacyjnego
dostępne są na stronie internetowej:
www.katowice.sa.gov.pl

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO MATERIALNEGO

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 29 czerwca 2012 roku sygn. akt II AKa 84/12

art. 9 § 1 kk
art. 148 § 1 kk

Nie potrzeba dużego doświadczenia życiowego, aby przewidzieć, że zadawanie tak licznych, silnych uderzeń w części ciała gdzie umiejscowione są newralgiczne dla życia ludzkiego organy może spowodować śmierć człowieka tym bardziej, gdy jest nim 53-letni będący pod bardzo dużym wpływem alkoholu mężczyzna.

Trudno przyjąć, aby dorosły mężczyzna, nie cierpiący na żadne zaburzenia psychiczne, nie dysponował przeciętnym doświadczeniem życiowym. Oskarżony, zatem musiał zdawać sobie sprawę, że takie zachowanie może doprowadzić do zgonu człowieka i przewidując możliwość takiego skutku swoich działań godził się na to. Rację ma, zatem sąd *meriti*, przyjmując, że zadawanie uderzeń pięściami i kopanie obutymi nogami pokrzywdzonego w głowę i górne partie ciała może stanowić realizację zamiaru zabójstwa, zwłaszcza, gdy zadawane uderzenia są silne, zadawane wielokrotnie w głowę, szyję i klatkę piersiową.

Przewodniczący: SSA Alicja Bochenek
Sędziowie: SSA Małgorzata Niementowska (spr.)
SSA Piotr Pospiech
SSA Michał Marzec
SSA Waldemar Szmidt

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 21 czerwca 2012 roku sygn. akt II AKa 203/12

art. 11 § 2 kk

Wysoce dyskusyjną jest kwalifikacja prawna czynu zarzucanego aktem oskarżenia, który *modus operandi* interpretował jako wyczerpujący jednocześnie znamiona czynu nieumyślnego z art. 155 kk oraz umyślnego przestępstwa z art. 280 § 1 kk.

Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Waldemar Szmidt (spr.)
SSO del. Zbigniew Radwan

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 1 sierpnia 2012 roku
sygn. akt II AKa 158/12

art. 11 § 2 kk,
art. 279 § 1 kk,
art. 278 § 5 kk

Znamię czasownikowe "kradnie" z art. 279 § 1 kk zawiera w sobie wszystkie typy kradzieży określone w art. 278 k.k. i fakt, że przedmiotem zaboru była karta bankomatowa nie wymaga dodatkowego powołania w kwalifikacji art. 278 § 5 k.k.

*Przewodniczący: SSA Michał Marzec (spr.)
Sędziowie: SSA Beata Basiura
SSA Jolanta Śpiechowicz*

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 12 lipca 2012 roku
sygn. akt II AKa 225/12

art. 59 ust. 2 i 3 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii
art. 12 kk

Ocena czy przestępstwo stanowi wypadek mniejszej wagi dotyczyć może jedynie całego czynu, w tym też czynu ciągłego, a nie poszczególnych zachowań czyn ten kreujących.

Faktem jest, że oskarżony sprzedawał jednorazowo niewielkie ilości narkotyku, nie sposób uznać jednak tego typu działań jako wypadku mniejszej wagi. Świadczy o tym nie tylko wielość zachowań i czas ich dokonania (kilka miesięcy), ale i to, że promował się wśród kolegów i znajomych jako osoba, u której można kupić narkotyki, udostępnił im numer swego telefonu, przez który mogli się z nim kontaktować, składać zamówienia i omawiać szczegóły transakcji. Zachowanie takie z pewnością nie może być uznane za cechujące się niskim stopniem społecznej szkodliwości.

*Przewodniczący: SSA Waldemar Szmidt (spr.)
Sędziowie: SSA Alicja Bochenek
SSO del. Iwona Hyła*

5.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 czerwca 2012 roku
sygn. akt II AKa 207/12

art. 18 § 3 kk

Nie jest przekonująca teza wyrażona w apelacji o braku możliwości zrealizowania znamion przestępstwa pomocnictwa do kradzieży mienia (art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.) w zamiarze ewentualnym.

Wprawdzie znajduje ona oparcie w przywołanych przez obrońcę oskarżonego orzeczeniach Sądu Najwyższego, to jednak należy mieć na uwadze, że zapadły one na gruncie odmiennych stanów faktycznych, dotyczących pomocnictwa do przestępstwa oszustwa, gdzie związek przyczynowy pomiędzy działaniem sprawcy głównego, a „pomocnika” był dość odległy (na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 kwietnia 1982, II KR 53/82, wskazanego w apelacji).

Nadto nie sposób pominąć, że opisana w art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 9 § 1 k.k. strona podmiotowa pomocnictwa, jako zjawiskowej formy przestępstwa, obejmuje – przy braku wyraźnego wyłączenia – obie postaci umyślności. Nie ulega też wątpliwości, że nie jest ona normatywnie powiązana ze stroną podmiotową przestępstwa sprawcy głównego.

Tym samym ocena, czy sprawca swoim zachowaniem zrealizował – od strony podmiotowej – znamiona przestępstwa pomocnictwa, mającego swój własny byt, powinna być dokonana wyłącznie przez pryzmat wymogów jakie w tym zakresie wynikają z treści art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 9 § 1 k.k., a nie przez odwołanie się do znamion strony podmiotowej przestępstwa sprawcy głównego.

*Przewodniczący: SSA Barbara Suchowska
Sędziowie: SSA Mariusz Żak(spr.)
SSO del. Gwidon Jaworski*

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 5 lipca 2012 roku
sygn. akt II AKa 244/12

art. 44 § 2 kk

Orzekając o przepadku na rzecz Skarbu Państwa wymienionych w wyroku przedmiotów, nie powinien sąd określać sposobu w jaki ten przepadek ma nastąpić.

*Przewodniczący: SSA Barbara Suchowska
Sędziowie: SSA Mariusz Żak(spr.)
SSO del. Gwidon Jaworski*

7.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 17 maja 2012 roku
sygn. akt II AKa 150/12

art. 46 § 1 kk

Wysokość odniesionych zysków z przestępstwa przez poszczególnych oskarżonych oraz stopień ich wkładu w całość akcji przestępczej ma drugoplanowe znaczenie przy nakładaniu na działających w ramach uzgodnionego podziału ról współsprawców obowiązku z art. 46 § 1 k.k. Z uwagi przede wszystkim na dobro pokrzywdzonego celowe jest nakładanie na współsprawców właśnie solidarnego obowiązku naprawienia szkody. Inne rozwiązanie w daleko wyższym stopniu naraża podmiot pokrzywdzony przestępstwem na nie uzyskanie wyrównania szkody w pełnej wysokości. Zasadne jest więc przerzucenie na oskarżonych współsprawców ciężaru wytaczania ewentualnych roszczeń regresowych po naprawieniu szkody przez któregokolwiek z nich, stosownie do art. 441 § 2 k.c. Obciążenie oskarżonego obowiązkiem naprawienia szkody w części, w oparciu o bliżej niesprecyzowane kryteria, godziłoby w zasadę pełnej odpowiedzialności współsprawcy za następstwa czynu, zarówno z punktu odpowiedzialności karnej, jak i cywilnej.

*Przewodniczący: SSA Beata Basiura (spr.)
Sędziowie: SSA Grażyna Wilk
SSO del. Dorota Ociepa-Biel*

8.
POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 23 maja 2012 roku
sygn. akt II AKz 271/12

art. 63 § 1 kk
art. 420 § 1 kpk

Institucja zaliczenia okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie na poczet orzeczonej kary jest konstrukcją normatywną, w ramach której uregulowano przesłanki oraz zasady dokonywania zaliczeń, nie pozostawiając sądowi jakiegokolwiek swobody decyzyjnej.

Bez znaczenia jest przy tym okoliczność rozłożenia wymierzonej oskarżonemu grzywny na raty, albowiem instytucja ta jest instrumentem pomocniczym, stosowanym na etapie postępowania wykonawczego, w sytuacji ujawnienia się szczególnych okoliczności utrudniających lub uniemożliwiających niezwłoczne wyegzekwowanie kary grzywny. Tymczasem zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania na poczet kary grzywny stanowi *sui generis* formę jej wykonania, stąd znajduje ono pierwszeństwo przed decyzjami podejmowanymi na etapie postępowania wykonawczego.

*Przewodniczący: SSA Beata Basiura (spr.)
Sędziowie: SSA Aleksander Sikora
SSA Małgorzata Niementowska*

9.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 12 kwietnia 2012 roku
sygn. akt II AKa 79/12

art. 64 § 2 kk
art. 65 § 1 kk

Nie ma potrzeby powoływania przepisu art. 64§2 kk obok art. 65§1 kk – w podstawie prawnej wymiaru kary sprawcy skazanemu za przestępstwo, z którego uczynił sobie stałe źródło dochodu, bowiem już z treści art. 65§1 kk wynikają zasady wymiaru kary jakie należy stosować wobec takich sprawców.

Przewodniczący: SSA Mirosław Ziąja
Sędziowie: SSA Bożena Summer-Brason (spr.)
SSO del. Zbigniew Radwan

10.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 28 czerwca 2012 roku
sygn. akt II AKa 55/12

art. 158 §3 kk

Nie jest wykluczone przyjęcie, że w ramach jednego czynu, stanowiącego zwartą historycznie całość, jednak rozwijającego się dynamicznie i zmiennego w czasie, doszło najpierw do bójki dwóch atakujących się wzajemnie stron, a następnie po osiągnięciu znaczącej przewagi przez jedną ze stron i wyraźnym zaniechaniu ataków przez drugą stronę konfliktu, kontynuowane zdarzenie przerodziło się w pobicie, co przy wystąpieniu następstwa w postaci śmierci pokrzywdzonego należy traktować jako wyczerpanie w obu formach znamion jednego przestępstwa z art. 158 § 3 kk.

Przewodniczący: SSA Mirosław Ziąja
Sędziowie: SSA Robert Kirejew (spr.)
SSO del. Rafał Olszewski

11.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 26 kwietnia 2012 roku
sygn. akt II AKa 107/12

art. 198 kk

Pojęcie bezradności oznacza niezdolność do podjęcia lub realizacji decyzji woli, przy czym ustawa nie wprowadza żadnych ograniczeń, co do przyczyn tego stanu. W realiach niniejszej sprawy wynikała ona z natężonego przez długi czas silnego stresu i poczucia braku

możliwości obrony, a w konsekwencji z psychologicznego mechanizmu obronnego, kompensującego emocje u pokrzywdzonej. Bezradność przewidzianą przez art. 198 kk należy rozumieć jako stan, w którym pokrzywdzona nie ma na tyle sił czy możliwości, aby wyrazić skutecznie swój sprzeciw wobec sprawcy lub w ogóle nie jest w stanie podjąć decyzji.

*Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Aleksander Sikora (spr.)
SSO del. Dorota Ociepa-Biel*

12.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 1 sierpnia 2012 roku
sygn. akt II AKa 158/12

Art. 275 § 1 kk
Art. 276 kk

Dowody rejestracyjne samochodu i przyczepy są dokumentami stwierdzającymi administracyjne dopuszczenie pojazdu czy przyczepy do ruchu i jako takie nie stanowią tej kategorii dokumentów, które mogą stanowić przedmiot przestępstwa z art. 275 § 1 kk. Pojęcie dokumentu z art. 276 kk jest szersze i oczywiście niszczenie, uszkodzenie, czynienie bezużytecznym, ukrywanie lub usuwanie takich dokumentów może stanowić przedmiot tego przestępstwa. Tyle, że tych czynności sprawczych nie można się domyślać, lecz muszą stanowić przedmiot stanowczych ustaleń sądu orzekającego.

*Przewodniczący: SSA Michał Marzec (spr.)
Sędziowie: SSA Beata Basiura
SSA Jolanta Śpiechowicz*

13.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 28 czerwca 2012 roku
sygn. akt II AKa 205/12

Art. 286 § 1 kk

W wyniku przestępczych zabiegów oskarżony uzyskał kredyt, który wiązał się z większym niż akceptowane przez pokrzywdzony bank ryzykiem finansowym, a które to ryzyko urzeczywistniło się począwszy już od drugiej raty, natomiast wywiązanie się oskarżonego z zobowiązania w części nie może oznaczać, że nie doszło do niekorzystnego rozporządzenia, bowiem niekorzystne rozporządzenie mieniem jako znamię oszustwa może mieć taki charakter także dlatego, że wskutek wprowadzenia w błąd dochodzi do udzielenia kredytu o wyższym stopniu ryzyka niż ten, który istnieje w przekonaniu pokrzywdzonego.

Braku zamiaru przestępczego po stronie oskarżonego nie uzasadniają okoliczności, które nastąpiły później, a więc w czasie, gdy oskarżony zaprzestał już spłacania rat kredytu w terminie.

Również łatwowierność i nieprofesjonalizm pracowników pokrzywdzonego nie są tymi okolicznościami, które mogą wyłączyć odpowiedzialność oskarżonego.

Przewodniczący: SSA Beata Basiura
Sędziowie: SSA Elżbieta Mieszczaińska
SSA Grażyna Wilk(spr.)

14.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 12 lipca 2012 roku
sygn. akt II AKa 541/11

Art. 296 § 1 kk
Art. 193 § 1 kpk

Zwrócenie się przez sąd do biegłego o wskazanie przepisów prawnych, na jakich dana osoba podejmuje obowiązki lub uzyskuje uprawnienia o których mowa w art. 296 k.k. jest niedopuszczalne, albowiem jest to wyłączna domena sądu i decyzja w tym w zakresie nie może stanowić przedmiotu opinii biegłego.

W sytuacji, gdy mamy do czynienia z przestępstwem indywidualnym, a zarzuty postawione są więcej niż jednemu oskarżonemu, to wobec każdego z oskarżonych odrębnie winien zostać skonstruowany opis zarzucanego mu, czy też, jak ma to miejsce na etapie wyrokowania, przypisanego czynu zabronionego, z wyraźnym wskazaniem szczególnych kwalifikacji sprawcy powodujących, że jest on podmiotem tego przestępstwa.

Okoliczność że oskarżony nie otrzymał wraz z umową o pracę stosownego zakresu obowiązków, a także jego stanowisko nie było uwzględnione w wyżej wskazanych dokumentach organizacyjnych, samo przez się, nie zwalnia go z odpowiedzialności karnej z art. 296 k.k., a posiadany przez niego zakres obowiązków, jak i jego uprawnień należy w takiej sytuacji odtworzyć na podstawie innych dowodów, takich jak wyjaśnienia samego oskarżonego, zeznań świadków oraz podejmowanych przez oskarżonego faktycznych czynności, wynikających ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Pamiętać przy tym należy, że czynności o których tu mowa muszą być nacechowane samodzielnością w ich podejmowaniu.

Przewodniczący: SSA Waldemar Szmidt
Sędziowie: SSA Alicja Bochenek(spr.)
SSO del. Iwona Hyla

15.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 31 maja 2012 roku
sygn. akt II AKa 148/12

art. 300 § 2 kk

Jeżeli przez uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela należy rozumieć uniemożliwienie zaspokojenia roszczenia w jakiegokolwiek części, to należy mieć też w polu widzenia, że z uwagi na skutkowy charakter tego przestępstwa warunkiem odpowiedzialności karnej z tego przepisu jest ustalenie szczególnej więzi między zachowaniem dłużnika, a udaremieniem lub uszczupleniem pozwalającej na obiektywne przypisanie dłużnikowi tego skutku, w wyniku którego wierzyciel poniósł szkodę. Oznacza to, że jeżeli czynność rozporządzająca majątkiem dłużnika nie miała realnego wpływu na zaspokojenie wierzyciela, to wobec braku znamienia skutku w postaci udaremnienia zaspokojenia wierzyciela nie doszło do popełnienia tego przestępstwa.

Przewodniczący: SSA Marek Charuza
Sędziowie: SSA Jolanta Śpiechowicz
SSA Grażyna Wilk (spr.)

16.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 22 czerwca 2012 roku sygn. akt II AKa 177/12

art. 53 ust. 2 oraz art. 63 ust. 1
ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Z woli ustawodawcy wyodrębniono i stypizowano, jako dwa odrębne przestępstwa uprawę maku, konopi (z wyjątkiem konopi włóknistych) i krzewów koki oraz zbiór mlecza makowego, opium, słomy makowej, liści koki, żywicy lub ziela konopi innych niż włókniste. Tym bardziej czym innym jest sama hodowla i zbiór, a czym innym „doprowadzenie” zebranego ziela do stanu, w którym nadaje się do użycia, jako środek odurzający. Samo ziele konopi po jego ścięciu nie stanowi jeszcze środka odurzającego. Dopiero susz jest wykorzystywany, jako taki środek. Dokonując suszenia zebranego ziela oskarżony wytwarzał więc w rozumieniu art. 53 ust 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, środki odurzające w znacznej ilości (pozyskany susz marihuany miał bowiem masę co najmniej 200 gram).

Przewodniczący: SSA Bożena Summer-Brason
Sędziowie: SSA Wiesław Kosowski (spr.)
SSO del. Iwona Hyła

17.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 6 czerwca 2012 roku
sygn. akt II AKa 176/12

art. 71 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii
art. 202 § 1 kpk

Stwierdzenie, czy konkretna osoba jest uzależniana od środków odurzających lub substancji psychotropowych powinno należeć do biegłego lekarza sądowego, a więc konieczna jest w tym zakresie specjalistyczna opinia. Najczęściej będzie to opinia biegłych psychiatrów.

Tak więc samo stwierdzenie, że popełnione przestępstwo pozostaje w związku z używaniem środka odurzającego i wymierzenie za nie kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania nie przesądza jeszcze o obligatoryjnym poddaniu skazanego leczeniu w specjalistycznej placówce leczniczej, stosownie do art. 71 ust. 1 cytowanej ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Warunkiem niezbędnym jest rozpoznanie u sprawcy uzależnienia od środków odurzających lub substancji psychotropowych.

*Przewodniczący: SSA Michał Marzec
Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński(spr.)
SSA Mirosław Ziąja*

18.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 28 czerwca 2012 roku
sygn. akt II AKa 198/12

art. 56§1 kks
art. 76§1 kks

Przestępstwo z art. 56§ 1 kks jest zawsze skutkowe, a jego skutkiem jest również stan narażenia na uszczuplenie podatkowej należności publiczno- prawnej , której obowiązek uiszczenia ciążył na sprawcy. W przypadku „pustych” faktur VAT (to jest takich, które nie dokumentują rzeczywistego zdarzenia gospodarczego w postaci w nich opisanej) obowiązek uiszczenia podatku od towaru i usług poprzez odprowadzenie go do organu skarbowego zawsze ciąży na wystawcy faktury.

Natomiast odbiorca takiej faktury mający jedynie uprawnienie do zwrotu z organu skarbowego podatkowej należności bądź zaliczenia jej na poczet własnych zaległości podatkowych lub bieżących bądź przyszłych własnych zobowiązań podatkowych nie stwarza wprost niebezpieczeństwa uszczuplenia podatku od towarów i usług VAT, co stanowi znamię przedmiotowe przestępstwa z art. 56§1 kks, ale swoim zachowaniem wywołuje stan narażenia na uszczuplenie tej należności podatkowej, co stanowi znamię przestępstwa z art. 76§1kks, przy czym bez znaczenia pozostaje fakt , czy odbiorca „ pustej „ faktury wystąpił o nienależny mu zwrot podatku od towarów lub usług VAT, bądź jego zaliczenia na poczet zaległości podatkowych bieżących lub przyszłych.

*Przewodniczący: SSA Beata Basiura
Sędziowie: SSA Elżbieta Mieszczaińska(spr.)
SSA Grażyna Wilk*

19.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 22 sierpnia 2012 roku
sygn. akt II AKa 483/12

art. 1 ustawy rehabilitacyjnej

Stwierdzenie w trybie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 19991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, nieważności orzeczenia kończącego postępowanie z powodu jego represyjności za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego jest równoznaczne z uznaniem, że taki charakter miało postępowanie, które doprowadziło do wydania tego orzeczenia. Stąd też brak podstaw do odrębnego stwierdzania nieważności orzeczeń incydentalnych, w tym postanowień dotyczących stosowania środków zapobiegawczych.

Wbrew sugestiom skarżącego, w języku prawniczym orzeczenie wypadkowe, lub inaczej incydentalne nie oznacza postanowienia, którym zastosowano tymczasowe aresztowanie wobec podejrzanego o prowadzenie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w stosunku do którego stwierdzono później brak takiej działalności, lecz postanowienie związane z tokiem postępowania, które nie rozstrzyga o odpowiedzialności karnej.

*Przewodniczący: SSA Elżbieta Mieszczańska
Sędziowie: SSA Piotr Mirek(spr.)
SSA Aleksander Sikora*

PRAWO KARNE PROCESOWE

1.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 6 czerwca 2012 roku
sygn. akt II AKz 301/12

art. 120 § 1 kpk

art. 446 § 1 kpk

Co prawda art. 446 § 1 k.p.k. przewiduje, że apelacja od wyroku sądu okręgowego, która nie pochodzi od prokuratora lub pełnomocnika będącego radcą prawnym, powinna być sporządzona i podpisana przez adwokata, to jednak przepis ten nie ogranicza legitymacji procesowej skazanego, a jedynie wprowadza konstrukcję przymusu adwokackiego. Wymóg ten jest traktowany na równi z innymi szczególnymi wymogami formalnymi pisma procesowego i w razie jego niedopełnienia prezes winien podjąć czynności opisane w art. 120 k.p.k.

*Przewodniczący: SSA Grażyna Wilk
Sędziowie: SSA Marek Charuza(spr.)
SSA Małgorzata Niementowska*

2.
POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 18 lipca 2012 roku
sygn. akt II AKz 413/12

art. 123 § 1 i 2 kpk
[z uzasadnienia:]

Wprawdzie zgodnie z treścią art. 123 § 1 kpk do biegu terminu nie wlicza się dnia, od którego liczy się dany termin, na co powołuje się skarżący, niemniej jednak zapomina pełnomocnik o tym, że przepis ten stanowiący ogólną regułę obliczania terminów procesowych, nie znajduje zastosowanie w analizowanej sprawie w przeciwieństwie do zasady unormowanej w § 2 tegoż przepisu. W myśl bowiem art. 123 § 2 kpk jeśli termin oznaczony jest w tygodniach, miesiącach lub latach, koniec terminu przypada na ten dzień tygodnia lub miesiąca, który odpowiada początkowi terminu (...). Skoro zatem pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego odebrał rzeczony pismo w dniu 24 lutego 2012 roku, co stanowi okoliczność bezsporna, to termin na wniesienie przezeń subsydiarnego oskarżenia upłynął w dniu 24 marca 2012 roku, przy czym fakt, iż koniec terminu przypadał w sobotę nie przedłużał czasu na dopełnienie tej czynności prawnej o kolejne dni. Wszelkie wywody sądu I instancji sprowadzające się do konkluzji, iż sobota nie jest dniem wolnym od pracy zasługują na aprobatę.

Przewodniczący: SSA Alicja Bochenek(spr.)
Sędziowie: SSA Jolanta Śpiechowicz
SSA Beata Basiura

3.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 25 maja 2012 roku
sygn. akt II AKa 97/12

art. 167 kpk
art. 391 § 1 kpk
art. 410 kpk

Skoro sąd okręgowy legalnie przeprowadził dowód z zeznań świadka poprzez jego odczytanie w trybie art. 391 § 1 k.p.k to nie sposób przyjmować, że z tego powodu doszło do obrazy innych przepisów postępowania tj. art. 167 k.p.k. i art. 410 k.p.k.

Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Waldemar Szmidt
SSO del. Piotr Pośpiech(spr.)

4.
POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 21 czerwca 2012 roku
sygn. akt II AKz 386/12

art. 193 § 1 kpk
art. 618 § 1 pkt 9 kpk

Przepisy procedury karnej nie określają i nie mogą określać zakresu i metod badań specjalistycznych przeprowadzonych przez biegłych, w tej bowiem materii zasadnicze znaczenie mają specjalistyczne kwalifikacje biegłych. Sąd z natury nie może ingerować w te kwestie, albowiem nie posiada wiadomości specjalnych, warunkujących zajmowanie stanowiska w tej kwestii.

Jedynie w szczególnych sytuacjach, gdy zakres przeprowadzonych badań zdaje się wykraczać poza obszar zakreślony postanowieniem o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, bądź też sąd poweźmie wątpliwość co do zasadności lub przydatności poszczególnych czynności biegłego składających się na przeprowadzoną ekspertyzę, może podjąć działania zmierzające do zweryfikowania i wyjaśnienia powyższych kwestii. Rzecz jednak w tym, że sąd nie może tego czynić w sposób samodzielny i arbitralny, albowiem z istoty rzeczy wkraczałby tym samym w zakres kompetencji biegłego. Środkiem do ustalenia przez sąd prawidłowości działań biegłego powołanego do wydania opinii w sprawie, jest dopuszczenie innego biegłego, tylko w celu oceny prawidłowości wyboru metod oraz zasadności przeprowadzonych czynności, opisanych i wyjaśnionych w przedłożonej w sprawie opinii. Tylko w tym trybie możliwe jest podważanie i weryfikowanie czynności biegłego podjętych w ramach wykonywanej ekspertyzy.

*Przewodniczący: SSA Mariusz Żak
Sędziowie: SSA Małgorzata Niementowska
SSA Wojciech Kopczyński(spr.)*

5.
POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 16 maja 2012 roku
sygn. akt II AKz 296/12

art. 285 § 1 kpk

Z uwagi na status świadka koronnego, w istocie rzeczy podlega on wielu uwarunkowaniom jak też obowiązkom, łączącym się z tego typu sytuacją procesową. Przedłożenie przez takiego świadka zaświadczenia lekarskiego spełniającego wszystkie wymagania przewidziane przez Rozporz. Min. Sprawiedliwości z dnia 15 stycznia 2008 roku w sprawie wzoru zaświadczenia wystawianego przez lekarza sądowego oraz wzoru rejestru zaświadczeń Dz. U z dnia 29.01.2008 roku, nr 14, poz. 86. jest niemożliwe, gdyż doprowadziłoby do dekonspiracji okoliczności chronionych, takich jak nowe nazwisko świadka i jego adres.

*Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński(spr.)
SSA Elżbieta Mieszkańska*

6.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 6 czerwca 2012 roku sygn. akt II AKa 134/12

art. 552 § 4 kpk

Podstawą wniosku o zadośćuczynienie i odszkodowanie, procedowanego w trybie przepisów rozdziału 58. k.p.k., nie może być fakt udziału w czynności legitymowania przez funkcjonariuszy Policji. Wspomniany już art. 15 ustawy o Policji w ust. 1 wskazuje zakres kompetencji przysługujących funkcjonariuszom tej formacji. Cel i jednocześnie granice prawidłowości merytorycznej czynności legitymowania wyznacza sam art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy o Policji, wskazując, iż chodzi o ustalenie tożsamości konkretnych osób. W tym zakresie uprawnieni funkcjonariusze Policji mają możliwość ograniczenia swobody funkcjonowania osoby legitymowanej w zakresie i czasie niezbędnym do skutecznego ustalenia jej tożsamości. W żadnym razie nie jest to jednak pozbawienie wolności wiążące się z wszelkimi rygorami zatrzymania, o których była mowa powyżej (podobnie H. Pracki: Zatrzymanie osoby i jej legitymowanie, „Prokuratura i Prawo” 1996 r. nr 7-8, s. 107). Nie oznacza to jednak, że czynności legitymowania pozostają poza wszelką kontrolą. Zgodnie z art. 15 ust. 7 ustawy o Policji, na sposób prowadzenia czynności, o których mowa w ust. 1, w tym czynności legitymowania, przysługuje zażalenie do miejscowo właściwego prokuratora. Z kolei w przypadku roszczeń o charakterze majątkowym, zainteresowanemu przysługuje droga sądowa na zasadach ogólnych, a więc w postępowaniu cywilnym w oparciu o regulację art. 417-417² k.c. oraz art. 448 k.c.

*Przewodniczący: SSA Bożena Summer-Brason
Sędziowie: SSA Marek Charuza (spr.)
SSA Wiesław Kosowski*

7.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 5 lipca 2012 roku
sygn. akt II AKa 242/12

art. 552 § 4 kpk

Zatrzymanie wnioskodawcy wyłącznie w celu wylegitymowania nie może być podstawą wniosku o zadośćuczynienie i odszkodowanie w trybie przepisów rozdziału 58 k.p.k. Odwołać się w tym miejscu należy również do przepisu art. 15 ust. 1 ustawy o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 roku, który wyraźnie rozgranicza zatrzymanie procesowe (pkt 2), penitencjarne (pkt 2a) i porządkowe (pkt 3) od legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości (pkt 1), co przekonuje, że czynność legitymowania w ogóle nie mieści się w zakresie pojęcia „zatrzymanie”. Dodać w tym miejscu trzeba, że opisana wyżej konkluzja nie oznacza, że czynności o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji pozostają poza jakąkolwiek kontrolą. Zgodnie z art. 15 ust. 7 cyt. ustawy na sposób prowadzenia czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1 tego przepisu służy zażalenie do miejscowo właściwego prokuratora. Jeśli wnioskodawca uważa, że wylegitymowanie go wiązało się z naruszeniem jego dóbr osobistych, to należy go pouczyć, że przysługuje mu droga sądowa na zasadach ogólnych, a więc może wystąpić z roszczeniem w postępowaniu cywilnym w oparciu o przepisy art. 417 k.c. i 448 k.c.

*Przewodniczący: SSA Marek Charuza
Sędziowie: SSA Wiesław Kosowski
SSA Bożena Summer-Brason (spr.)*

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 4 lipca 2012 roku sygn. akt II AKz 373/12

art. 604 § 1 pkt 7 kpk

Z przypadkami naruszenia praw i wolności osoby podejrzanej będziemy mieli do czynienia, kiedy w trakcie prowadzonego przeciwko niej postępowania ekstradycyjnego ujawnią się, w państwie wnioskującym, okoliczności takie jak: stosowanie niedozwolonych sposobów przesłuchania, bicie, nieludzkie traktowanie, stosowanie tortur, prześladowanie czy szykanowanie osób pochodzenia chińskiego itp. Nie sposób do tego typu okoliczności zaliczyć przypadków opisanych przez podejrzaną. Wszczęcie postępowania karnego pod nieobecność osoby podejrzanej jest normalną praktyką organów ścigania mającą umocowanie w przepisach ustawowych również w naszym kraju. Z kolei prowadzenie postępowania podatkowego bez udziału tłumacza oraz pełnomocnika, o ile stanowi jakiegokolwiek uchybienie, z całą pewnością nie może być traktowane jako naruszenie podstawowych praw i wolności człowieka o jakich była mowa powyżej. Ponadto w sądowym postępowaniu ekstradycyjnym prawdopodobieństwo naruszenia określonych w postanowieniach art. 3 i 6 EKPC praw i minimalnych standardów procesowych wobec osoby ściganej za przestępstwo pospolite musi być rezultatem ustaleń odnoszących się do praktyki organów państwa wzywającego w sprawach tego rodzaju i nie może być ustalane wyłącznie w drodze domniemania wywiedzionego ze sposobu stosowania prawa w sprawach o wyrażnie innym charakterze.

Ustalenie zasadności obaw, o których mowa w przepisie art. 604 § 1 pkt 7 kpk wymaga bowiem oparcia się na dowodach, dzięki którym możliwe będzie stwierdzenie, jaka praktyka stosowana była w przeszłości w kraju żądającym wydania. W pierwszej kolejności powinny być to oficjalne dokumenty sporządzane przez specjalne międzynarodowe organy powołane do kontroli przestrzegania zakazów stosowania tortur, międzynarodowe organy ochrony praw człowieka, jak również organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną praw człowieka (M. Płachta (w:) J. Grajewski i in., *Kodeks...*, 2003, t. II, s. 612; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks...*, 2007, t. III, s. 597-598). Takowe ustalenia nie mogą być czynione wyłącznie na podstawie gołosłownych twierdzeń podejrzanej, ale tylko na podstawie obiektywnych faktów prowadzących do powstania przekonania o istnieniu rzeczywistego ryzyka traktowania jej w sposób nieludzki czy poniżający i poddania jakimkolwiek torturom.

Przewodniczący: SSA Beata Basiura
Sędziowie: SSA Waldemar Szmidt
SSA Piotr Pośpiech (spr.)

9.
POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 12 czerwca 2012 roku
sygn. akt II AKz 358/12

art. 604 kpk
art. 605 § 2 kpk

Europejska konwencja o ekstradycji zawarta w Paryżu w dniu 13 grudnia 1957 roku w sposób autonomiczny i wyczerpujący reguluje kwestię katalogu przypadków, w których wydanie osoby ściganej jest lub może być uznane za niedozwolone, czyniąc tym samym niedopuszczalnym sięganie po normę zamieszczoną w art. 604 k.p.k.

*Przewodniczący: SSA Wojciech Kopczyński(spr.)
Sędziowie: SSA Jolanta Śpiechowicz
SSA Grażyna Wilk*

10.
POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 23 maja 2012 roku
sygn. akt II AKz 299/12

art. 611 b Kpk

Kwestia braku kontaktu skazanego z jego rodziną oraz fakt, że został wymeldowany ze wspólnie zajmowanego z matką mieszkania w 1992 roku, zaś jego centrum życiowe od kilkunastu lat znajdowało się poza granicami Polski nie stanowią kryterium oceny dopuszczalności przejęcia orzeczenia do wykonania za granicą.

Skoro zatem skazany posiada obywatelstwo polskie to wymierzona mu karę można przejąć do wykonania na terytorium Polski

*Przewodniczący: SSA Beata Basiura
Sędziowie: SSA Aleksander Sikora
SSA Małgorzata Niementowska(spr.)*

11.
POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 22 sierpnia 2012 roku
sygn. akt II AKz 516/12

Art. 618 § 1 pkt 7 kpk

Ustawa o zawodzie tłumacza nie przewiduje konieczności prowadzenia przez biegłych bazy tłumaczeń. Nawet jeśli tłumacz prowadzi w ramach swojej działalności zbiór takich dokumentów to czyni to dla własnej wygody i pożytku. Brak tego typu archiwizacji nie może zatem stanowić zarzutu, w oparciu o który możliwym byłaby odmowa przyznania tłumaczowi wynagrodzenia za wykonaną pracę.

Jeśli więc intencją sądu a quo było jedynie sprostowanie przetłumaczonego uprzednio dokumentu, to należało w odpowiedni, jasny i precyzyjny sposób sformułować zarządzenie oraz pismo przewodnie skierowane do tłumacza, a także przesłać wraz z polskim tekstem Europejskiego Nakazu Aresztowania po sprostowaniu, tłumaczenie dokumentu dokonane w 2008 r. Ponieważ jednak do tłumacza przesłano jedynie polski tekst Europejskiego Nakazu Aresztowania po sprostowaniu „z prośbą o jego przetłumaczenie na język niemiecki”, to w zgodzie z powyższym poleceniem dokonano jego tłumaczenia, za co należnym jest stosowne wynagrodzenie. Nic w tym zakresie nie zmienia fakt poinformowania tłumacza o kosmetycznej zmianie w tekście w stosunku do dokumentu tłumaczonego przez niego w 2008 roku, skoro tłumacz tym dokumentem nie dysponował.

Przewodniczący: SSA Waldemar Szmidt(spr.)

Sędziowie: SSA Grażyna Wilk

SSA Marek Charuza

12.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

z dnia 6 czerwca 2012 roku

sygn. akt II AKz 350/12

art. 618 § 1 pkt 9 kpk

art. 16 § 2 kpk

Jeśli Sąd zdecydował o udzieleniu biegłemu zgody na poruszanie się prywatnym pojazdem, również winien stosowną decyzję przekazać biegłemu. W tym przypadku jednak pismo skierowane do biegłego winno zawierać jeszcze dodatkowe kwestie, poza informacją dotyczącą decyzji w przedmiocie złożonego wniosku. Otóż stosownie do regulacji art. 16 § 2 k.p.k. Sąd winien poinformować biegłego o wysokości stawki obowiązującej w danym Sądzie, tak by mógł on w pełni świadomie podjąć decyzję czy chce skorzystać z własnego czy też z publicznego środka transportu. Konieczność dokonania wskazanego pouczenia wynika w głównej mierze z faktu, iż wysokość stawek przyznawanych za 1 km różni się znacznie w poszczególnych sądach, zaś niemal nigdy nie jest ona równa stawce maksymalnej przewidzianej w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 roku w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów nie będących własnością pracodawcy.

Przewodniczący: SSA Grażyna Wilk

Sędziowie: SSA Marek Charuza(spr.)

SSA Małgorzata Niementowska

13.
POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 27 czerwca 2012 roku
sygn. akt II AKz 405/12

[z uzasadnienia]
art. 618 § 1 pkt 11 kpk

Niezasadny okazał się wniosek obrońcy oskarżonej o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego, gdyż w aktualnie obowiązującym stanie prawnym brak podstaw do uwzględnienia wniosku o zasądzenie kosztów stawiennictwa na posiedzenie w przedmiocie podjęcia zawieszzonego postępowania. Z art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o advokaturze oraz art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. wynika, że pomiędzy Skarbem Państwa, a adwokatem wyznaczonym do udzielenia pomocy prawnej z urzędu powstaje obowiązek ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej przez strony pomocy prawnej. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 29 ust. 2 Prawa o advokaturze (obecnie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) określają zaś zasady, na podstawie których sąd ustala te koszty i sposób ich realizacji.

W § 19 cytowanego rozporządzenia jednoznacznie wskazano, że koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszonej przez Skarb Państwa obejmują jedynie opłatę (nie wyższą niż dwukrotna stawka minimalna) oraz niezbędne, udokumentowane wydatki adwokata, zaś w § 16 cyt. rozporządzenia wskazano, że w sprawach, w których rozprawa trwa dłużej niż jeden dzień, stawka minimalna ulega podwyższeniu za każdy następny dzień o 20 %. Rozporządzenie to nie daje natomiast podstawy prawnej do zasądzania odrębnej opłaty za udział w posiedzeniach dotyczących incydentalnych czynności procesowych np. w kwestii zawieszenia, czy też podjęcia zawieszzonego postępowania. Ustalone w ww. rozporządzeniu opłaty w formie stawki minimalnej lub jej wielokrotności obejmują bowiem zapłatę wszystkich czynności procesowych wiążących się z obroną świadczoną z urzędu w postępowaniu przygotowawczym, przed sądem pierwszej instancji czy też przed sądem apelacyjnym.

*Przewodniczący: SSA Bożena Summer-Brason (spr.)
Sędziowie: SSA Wiesław Kosowski
SSA Aleksander Sikora*

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO WYKONAWCZEGO

1.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 21 sierpnia 2012 roku sygn. akt II AKzw 1064/12

Art. 152 § 1 kkw

Sąd Okręgowy udzielając skazanemu dalszego odroczenia objął okres pomiędzy zakończeniem pierwszego odroczenia, a wydaniem postanowienia o dalszym odroczeniu, a zatem zaliczył niejako tenże okres do łącznego okresu odroczenia. Mimo zatem, że wniosek o dalsze odroczenie wykonania kary został złożony przez skazanego już po upływie okresu pierwszego odroczenia, na skutek postanowienia Sądu Okręgowego okresy odroczenia uległy zsumowaniu.

Przewodniczący: SSA Wiesław Kosowski

ORECZNICTWO Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO

KODEKS CYWILNY

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 24 stycznia 2012 r.
V ACa 591/11

Art. 24 k.c. i 422 k.c.

Przepis art. 422 k.c. nie może stanowić podstawy roszczenia z art. 24 §1 k.c. o usunięcie skutków naruszenia dobra osobistego poprzez złożenie oświadczenia odpowiedniej treści i formie (...)Roszczenie o usunięcie skutków naruszenia w takiej postaci tj. poprzez złożenie oświadczenia, zgodnie z treścią art. 24 k.c. stanowiącego w tym zakresie normę szczególną może być dochodzone wyłącznie od osoby, która dopuściła się naruszenia, nie zaś do osoby która ewentualnie skorzystała na tym naruszeniu. Przepis art. 24 §1 k.c. w zdaniu drugim wskazuje w sposób jednoznaczny na podmiot w stosunku do którego pokrzywdzony może skierować żądanie dopełnienia czynności potrzebnych do usunięcia niemajątkowych skutków naruszenia, a którym jest osoba, która dopuściła się naruszenia. Przepis ten zawiera własną szczególną regulację

dotyczącą niemajątkowej ochrony dóbr osobistych, wskazując na przysługujące z tego tytułu roszczenia o charakterze niemajątkowym jak i osoby legitymowane w tym zakresie czynnie i biernie. Przepis art. 422kc mógłby stanowić podstawę odpowiedzialności wskazanych w nim osób za wyrządzoną naruszeniem dóbr osobistych szkodę ale jedynie w zakresie roszczeń odszkodowawczych co dopuszcza przepis art. 24§2 kc odsyłający do zasad ogólnych w tym i art. 415i nast. kc.

*Skład : Przewodniczący : SSA Jadwiga Galas
Sędziowie : SA Zofia Kotaczyk (spr.)
SA Urszula Bożatkińska*

2.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 23 kwietnia 2012 r.
V ACa 126/12

Art. 43¹⁰ k.c. i art. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2003r., Nr 153, poz. 1503 ze zm. - zwanej dalej uznk)

1.Przepis art. 43¹⁰ k.c. określa prawne środki ochrony prawa dla firmy. Wśród przewidzianych w nim roszczeń znajduje się roszczenie o naprawienie szkody majątkowej. Roszczenie to przysługuje tylko w przypadku gdy doszło już do naruszenia prawa do firmy. Naruszenie prawa do firmy ogólnie rzecz ujmując ma miejsce wtedy, gdy naruszona zostanie co najmniej jedna z funkcji firmy czy to indywidualizująca (identyfikująca i odróżniająca przedsiębiorcę od innych podmiotów występujących na rynku), czy reklamowa (zachęcająca odbiorców do wyboru oferty przedsiębiorcy działającego pod daną firmą) czy gwarancyjna (jakościowa, zapewniająca realizację oczekiwanego poziomu świadczeń), gdy firma oprócz indywidualizacji może pełnić także funkcje nośnika pozytywnych wyobrażeń o świadczeniach danego przedsiębiorcy. Roszczenie to nie przysługuje zaś, gdy w grę wchodzi jedynie stan zagrożenia naruszenia prawa do firmy. Ponadto ustawodawca w treści art. 43¹⁰ zd. drugie wyraźnie wskazuje, że roszczenie o naprawienie szkody przysługuje na zasadach ogólnych, a co za tym idzie mają tutaj zastosowanie ogólne regulacje kodeksu cywilnego dotyczące odpowiedzialności odszkodowawczej, a to objęte przepisami art. 361 - 363 k.c. i 415 i następne k.c.

Oznacza to, że odpowiedzialność naruszciciela za szkodę oparta jest na zasadzie winy i występujący z roszczeniem dla jego skuteczności musi wykazać popełnienie czynu noszącego znamiona winy (zawinionego naruszenia prawa do firmy), szkodę majątkową i jej wysokość oraz związek przyczynowy pomiędzy naruszeniem a szkodą. W ocenie Sądu Apelacyjnego sam fakt zarejestrowania przez pozwaną spornego znaku towarowego nie stanowi o zasadności dochodzonego roszczenia.

2.Czyn nieuczciwej konkurencji stypizowany w art. 10 uznk może popełnić tylko przedsiębiorca oznaczający towary (usługi) konfuzyjnym oznaczeniem bądź wprowadzający do obrotu towary w opakowaniu mogącym wywoływać ryzyko konfuzji. Oznaczenie zaś towarów

konfuzyjnym oznaczeniem polega głównie na fizycznym nakładaniu danego oznaczenia na towar, bądź na używaniu spornego oznaczenia w reklamie, fakturach albo innych działaniach tworzących wrażenie w świadomości klientów i konsumentów, że dany towar pochodzi od innego przedsiębiorcy. Popętnienie tego deliktu ma miejsce wtedy, gdy doszło do oznaczenia towarów lub usług konfuzyjnym oznaczeniem i nastąpiło posłużenie się tym oznaczeniem, wprowadzenie go do obrotu. Tym zaś jest posługiwanie się oznaczeniem na towarach, opakowaniu, w reklamie, dokumentach związanych z obrotem towarami lub świadczeniem usług w działalności gospodarczej, czyli inaczej mówiąc istotne jest użycie danego oznaczenia, posłużenie się nim. Wprowadzeniem do obrotu nie są zaś zabiegi i czynności czysto formalne. Sam fakt rejestracji danego oznaczenia, nie jest wprowadzeniem do obrotu ani oznaczeniem towarów bądź usług, używaniem, które uzasadnia roszczenia z ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

*Skład : Przewodniczący : SSA Zofia Kołaczyk (spr.)
Sędziowie : SA Urszula Bożatkińska
SA Tomasz Pidzik*

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 kwietnia 2012 r.
I ACa 187/12

Art. 361 k.c. , 363 k.c.

Sprawa niniejsza dotyczy naprawy pojazdu z limitowanej serii, o wartości kolekcjonerskiej. Wejście Polski do Unii Europejskiej zapewniło, pomiędzy zrzeszonymi w niej państwami, swobodny przepływ towarów i usług. To właśnie dzięki temu powód będąc Niemcem mógł nabyć pojazd w Niemczech, zarejestrować go tam a mieszkać i korzystać z samochodu w Polsce. Gdyby nie wypadek powód mógłby także sprzedać pojazd w Niemczech, gdzie jego wartość rynkowa jest prawie dwukrotnie wyższa niż w Polsce. Dlatego należy uznać, że górną granicą szkody powoda jest równowartość ceny jaką mógłby on uzyskać ze sprzedaży pojazdu w Niemczech. Zgodnie z art. 363 § 1 k.c. do powoda jako poszkodowanego należy wybór między przywróceniem stanu poprzedniego a zapłatą odszkodowania o ile tylko koszty naprawy nie przekraczają wielkości szkody. Powód ma prawo naprawić pojazd w dowolnie wybranym przez siebie kraju. Nie wykazał jednak, aby w Polsce przywrócenie pojazdu do stanu poprzedniego nie było możliwe. W naszym kraju istnieją serwisy, w których można naprawić samochód marki Porsche a koszty naprawy, z zastosowaniem oryginalnych części, są niższe niż w Niemczech. Naprawa w Niemczech generuje nadmierne koszty, których pozwany nie jest zobowiązany pokrywać (art. 361 § 1 in fine k.c.).

*Skład : Przewodniczący : SSA Roman Sugier (spr.)
Sędziowie : SA Piotr Wójtowicz
SA Lucyna Świdorska Pilis*

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 24 kwietnia 2012 r.
V ACa 123/12

Art. 365¹ k.c.

Rozważenia wymagało więc w świetle art. 365¹ k.c. czy dopuszczalne było jakiegokolwiek ograniczenie możliwości wypowiedzenia umowy (zobowiązania bezterminowego o charakterze ciągłym). Przepis powyższy ma charakter normy bezwzględnie obowiązującej, która wprowadza zakaz takich postanowień umownych, które uniemożliwiają wypowiedzenie zobowiązania bezterminowego o charakterze ciągłym. Taki charakter powyższego przepisu nie budzi wątpliwości w doktrynie. Jednakże w doktrynie wyrażony jest dalej idący pogląd, według którego niedopuszczalne jest także umowne ograniczenie swobodnego wypowiedzenia umowy bezterminowej. Sąd Apelacyjny w tym składzie poglądu tego nie podziela. Przepis art. 365¹ k.c. wyłącza jedynie zakaz wypowiedzenia umowy bezterminowej przez jedną ze stron ale nie ingeruje w swobodę stron zgodnie z art. 353¹ k.c. do takiego określenia sposobu i terminu wypowiedzenia, które strony ze względu na cel umowy uzgodnią. W wielu umowach zawartych na czas nieoznaczony np. najmu, dzierżawy, sprzedaży, dostawy, świadczenia usług strony chcą z jednej strony zagwarantować możliwość wypowiedzenia umowy, a z drugiej strony z uwagi na zaangażowane w realizację umowy środki lub nakłady określają dłuższy okres wypowiedzenia aby te nakłady „zwróciły się”.

*Skład : Przewodniczący : SSA Iwona Wilk
Sędziowie : SA Jadwiga Galas
SA Lucjan Modrzyk (spr.)*

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

5.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 4 września 2012 r.
V ACz 633/12

Art. 139 k.p.c.

Brak jest racjonalnych argumentów przemawiających za uznaniem, że ustawodawca w przypadku osób podlegających wpisowi do ewidencji działalności gospodarczej, zrezygnował z konieczności pouczenia ich o skutkach zaniedbania ujawnienia w ewidencji zmian określonych w art. 139 § 3 k.p.c., skoro obowiązek taki został przewidziany w stosunku do podmiotów podlegających

wpisowi do rejestru (art. 139 § 4 k.p.c.), których stopień zorganizowania i związany z nim nakaz starannego działania w obrocie jest wyższy niż w przypadku osób fizycznych, prowadzących działalność ewidencjonowaną. Skutkiem zaniechań ustawodawcy w omawianym zakresie jest uznanie, że również obecnie norma art. 139 § 3 k.p.c., w zakresie w jakim sankcjonuje niedopełnienie przez przedsiębiorców podlegających wpisowi do rejestru obowiązku ujawnienia zmian co do miejsca zamieszkania i adresu, jest de facto regulacją pozbawioną treści normatywnej.

Skład : Przewodniczący : SSA Tomasz Pidzik (spr.)

Sędziowie : SA Anna Tabak

SA Janusz Kiercz

6.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 17 sierpnia 2012 r.
I ACz 765/12

Art.177 k.p.c., 178 k.p.c. , 180 k.p.c.

Postępowanie w sprawie zostało zawieszono na zgodny wniosek stron. Mimo upływu roku strony nie wystąpiły z wnioskiem o podjęcie zawieszono postępowania. Wniosek stron o zawieszenie postępowania wynikał z tego, że zamierzały one wystąpić do sądu o zaprzeczenie ojcostwa pozwanego dziecka, które powódka urodziła w trakcie trwania związku małżeńskiego stron. Gdyby w dacie zawieszenia postępowania w sprawie rozwodowej sprawa o zaprzeczenie ojcostwa była w toku podstawą prawną zawieszenia byłby przepis art. 177 § 1 k.p.c. W takiej sytuacji postępowanie w sprawie o rozwód byłoby zawieszono do czasu zakończenia sprawy o zaprzeczenie ojcostwa i przepis art. 180 § 2 k.p.c. nie mógłby mieć zastosowania. Postępowanie zawieszono jednak na zgodny wniosek stron, gdyż w dacie jego zawieszenia sprawa o zaprzeczenie ojcostwa nie była jeszcze w toku. Przebieg posiedzenia poprzedzającego zawieszenie postępowania jednoznacznie wskazywał jednak, że intencją stron nie było jedynie wstrzymanie biegu postępowania lecz rozstrzygnięcie kwestii ojcostwa lub braku ojcostwa pozwanego w innym postępowaniu.

Po zawiśnięciu sprawy o zaprzeczenie ojcostwa powódka mogła wystąpić do sądu o zmianę podstawy prawnej orzeczenia o zawieszeniu postępowania z art. 178 k.p.c. na art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. Powódka,co podkreślono zasadnie w zażaleniu, działa w sprawie bez profesjonalnego pełnomocnika i nie wiedziała o możliwości modyfikacji podstawy prawnej zawieszenia postępowania. Nie została o tym też pouczona przez sąd. Dlatego rzeczą Sądu było, po upływie roku od zawieszenia postępowania, ustalenie czy zawisła sprawa o zaprzeczenie ojcostwa i czy jest ona w toku, a w razie pozytywnych ustaleń w tym zakresie zmiana podstawy prawnej zawieszenia. Powódki nie pouczono bowiem o skutkach braku wniosku o podjęcie postępowania zawieszono na zgodny wniosek stron. Zawieszenie postępowania na podstawie art. 177§ 1 pkt 1 k.p.c. może nastąpić z urzędu.

Skład : Przewodniczący : SSA Roman Sugier (spr.)

Sędziowie : SA Piotr Wojtowicz

SA Małgorzata Wołczańska

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 31 stycznia 2012 r.
I ACa 877/11

Art. 189 k.p.c., art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece

1. Spór w sprawie sprowadzał się do ustalenia czy dopuszczalne jest powództwo o ustalenie i czy spółdzielcze własnościowe prawo do lokali (a właściwie do „podwójnego” lokalu) wygasło. Sąd Apelacyjny, odmiennie niż uczynił to Sąd Okręgowy, stoi na stanowisku dopuszczalności zgłoszonego w niniejszej sprawie powództwa. Podzielić wprawdzie w pełni należy tezę tego Sądu, że co do zasady powództwo o ustalenie jest niedopuszczalne, gdy możliwe jest zaspokojenie interesu prawnego strony powodowej w innym, zmierzającym do tego bezpośrednio postępowaniu (na przykład o świadczenie), chyba że samo ustalenie w wystarczającym stopniu interes ten zaspokoi. Nie wdając się w tym miejscu w rozważania, czy przewidziane w art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece powództwo należy do powództw o świadczenie, czy też jest *sui generis* powództwem o ustalenie, stwierdzić należy, że nie jest możliwe uzyskanie w tym trybie wyroku nakazującego zamknięcie księgi wieczystej, do czego ostatecznie dążyła powódka, oraz że to właśnie ustalenie wygaśnięcia (a więc nieistnienia) prawa pozwoli jej ten cel osiągnąć, a więc zaspokoi w pełni jej interes prawny. Nakazaniu zamknięcia księgi wieczystej sprzeciwia się samo brzmienie art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Mowa w nim o uzgodnieniu treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, czyli o modyfikacji merytorycznej zawartości księgi, zamknięcie księgi tymczasem - jak niedwuznacznie wynika z § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów - jest czynnością jedynie techniczną nie ingerującą w merytoryczną zawartość księgi. Nie sposób przy tym uznać, że orzecznictwo dopuszczające nakazanie zamknięcia księgi wieczystej jest jednoznaczne i utrwalone.

2. Skoro powództwo o ustalenie było w okolicznościach sprawy niniejszej możliwe, rozważenia wymagało, czy żądanie powódki było uzasadnione. (...) W myśl nie obowiązującej już normy art. 227 § 1 Prawa spółdzielczego, w jego brzmieniu sprzed 15 stycznia 2003r., spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu w przypadku ustania członkostwa w spółdzielni mieszkaniowej wygasło. Przepis ten wprawdzie wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2008r. w sprawie K 12/08 uznany został za sprzeczny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, spowodował jednak utratę jego mocy dopiero z dniem opublikowania wyroku w dzienniku ustaw, co nastąpiło 22 grudnia 2008r. Skoro zatem do utraty przez pozwaną członkostwa w powodowej Spółdzielni doszło przed tą datą (a nawet przed 15 stycznia 2003r.) i przed tą datą zapadło prawom orzeczenie eksmisji obojga pozwanych z zajmowanego uprzednio przez nich lokalu, wynikająca z wyroku Trybunału utrata mocy art. 227 § 1 Prawa spółdzielczego nie mogła już bezpośrednio oddziaływać na istnienie prawa do tego lokalu. Możliwe było wprawdzie wystąpienie na tej podstawie stawie w ramach wyznaczonych normą art. 401¹ k.p.c. o wznowienie postępowania w sprawie o eksmisję, pozwani

tego jednak w terminie określonym normą art. 407§2 k.p.c. nie uczynili. Na przeszkodzie wygaśnięciu prawa do lokalu me stoi też istnienie obciążającej to prawo hipoteki . Wykluczająca to norma art. 17¹² ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (przewidująca, że jeżeli własnościowe prawo do lokalu obciążone jest hipoteką, prawo to nie wygasa, a przechodzi na spółdzielnię mieszkaniową) weszła w życie 15 stycznia 2003r. do przysługującego przedtem pozwanym prawa nie znajduje zatem zastosowania. Z braku obowiązującej przed tą datą analogicznej szczegółowej regulacji sięgnąć należy po rozwiązania ogólne. W myśl art. 65 ust. 5 ustawy o księgach wieczystych i hipotece do hipotek określonych w ustępach 3 i 4 (a więc i do hipoteki na własnościowym spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego) stosuje się odpowiednio przepisy o hipotece na nieruchomości. Wygaśnięcie prawa do lokalu i - w konsekwencji - swoiste włączenie lokalu do całej nieruchomości spółdzielczej stanowi odpowiednik połączenia nieruchomości, w wyniku którego jedna z nich przestała istnieć. Kaze to do sytuacji faktycznej sprawy niniejszej odpowiednio zastosować normę art. 22 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, czego konsekwencją jest obciążenie dotychczas ciążącą na prawie do lokalu hipoteką całej spółdzielczej nieruchomości.

*Skład : Przewodniczący : SSA Ewa Tkocz
Sędziowie: SA Piotr Wójtowicz (spr)
SA Joanna Skwara - Kałwa*

USTAWA Z DNIA 16 WRZEŚNIA 1982 PRAWO SPÓŁDZIELCZE

8.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 9 marca 2012 r. I ACa 1038/11

Art. 42 § 4 ustawy z 16 września 1982r. Prawo Spółdzielcze.

Zgodnie z art. 42 § 4 Prawa spółdzielczego każdy członek spółdzielni może wytoczyć powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli członków). Rozważenia jednak wymaga, czy w normie tej chodzi o każdego członka spółdzielni, czy też jedynie o takiego, który był członkiem w dacie podejmowania skarżonej uchwały. Wykładnia językowa mogłaby prowadzić do wniosku, że norma ta dotyczy wszystkich członków spółdzielni, niezależnie od tego, kiedy do niej przystąpił. Takie jednak odczytanie jej treści pozostawałoby w rażącej sprzeczności z jej celem, którym jest ochrona osób będących już członkami spółdzielni, nie zaś osób trzecich, którym z jakichkolwiek przyczyn uchwała podjęta przez organ stanowiący spółdzielni nie odpowiada i które dążą do wyeliminowania jej z obrotu prawnego. Osoby te, przystępując do spółdzielni, w której obowiązują określone reguły i określony ład, dają w ten sposób wyraz akceptacji tych reguł i tego ładu, gdyby im bowiem one nie odpowiadały, nie dążyłyby do uzyskania w niej członkostwa. Przeciwny pogląd stwarzałby zagrożenie, że osoby takie ubiegałyby się o status członka tylko w tym celu, aby zaskarżyć uchwałę i uzyskać pożądany z jakichkolwiek przyczyn przez siebie lub przez osobę trzecią efekt. Nie ulega w tej sytuacji

wątpliwości, że spośród różnych możliwych rodzajów wykładni pierwszeństwo przyznać trzeba wykładni teleologicznej.

Skład: Przewodniczący : SSA Piotr Wójtowicz (spr.)

Sędziowie: SA Joanna Skwara- Kałwa

SO (del.) Tomasz Ślęzak

USTAWA Z DNIA 28 LUTEGO 2003R PRAWO UPADŁOŚCIOWE I NAPRAWCZE

9.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 17 kwietnia 2012 r. V ACa 141/12

Art. 51 i 52 ustawy z dnia 28 lutego 2003r prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2009r., Nr 175, poz. 1361 ze zm., zwana dalej pun).

Stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z 18 czerwca 2004r., sygn. II CK 364/03, iż o dacie ogłoszenia upadłości rozstrzyga koniec dnia, w którym zapadło postanowienie o ogłoszeniu upadłości(...) nie zachowało aktualności w obecnym stanie prawnym, w którym o dacie ogłoszenia upadłości rozstrzyga początek dnia, w jakim zapadło postanowienie o ogłoszeniu upadłości. Zgodnie bowiem z art. 51 ust. 2 pun postanowienie o ogłoszeniu upadłości jest skuteczne i wykonalne z dniem jego wydania, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej, zaś w myśl art. 52 pun data wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości jest datą upadłości, z tym że w przypadku wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości po ponownym rozpoznaniu sprawy w następstwie uchylenia postanowienia przez sąd drugiej instancji za datę upadłości uważa się datę wydania pierwszego postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Z obu przepisów wynika, że ustawodawcy chodziło o to, żeby o dacie ogłoszenia upadłości rozstrzygał początek dnia, w którym zapadło postanowienie o ogłoszeniu upadłości, skoro w art. 51 ust.2 pun posłużył się słowami, że z dniem wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości postanowienie to jest skuteczne i wykonalne. Użycie zwrotu „z dniem” prowadzi do wniosku, że ustawodawcy szło już o początek dnia, nie zaś o jego koniec, gdyż w przeciwnym razie musiałby oddać tego rodzaju myśl przez stwierdzenie, że idzie właśnie o koniec dnia, gdyż pojęcie „z dniem” ma znaczenie odwołujące się do nastania, czyli początku dnia. Do takiego wniosku prowadzi też analiza art. 52 pun, skoro ustawodawcy chodziło o to, żeby w razie ponownego ogłoszenia upadłości, po ponownym rozpoznaniu sprawy po uchyleniu przez sąd odwoławczy postanowienia o ogłoszeniu upadłości, za datę ogłoszenia upadłości uważać najwcześniej możliwą - datę wydania pierwszego postanowienia, które przecież zostało uchylone. Wyraża się w tym zamiar, by skutkami postanowienia o ogłoszeniu upadłości objąć również dzień wydania pierwszego, później uchylonego, postanowienia o ogłoszeniu upadłości, poprzedzający przecież

faktyczną datę wydania drugiego (kolejnego) postanowienia o ogłoszeniu upadłości, a zatem, żeby skutki ogłoszenia upadłości rozciągnąć w czasie wstecz. Nie sposób więc wyczytać z tych przepisów, aby ustawodawca akceptował sytuację, że skutkiem postanowienia o ogłoszeniu upadłości nie jest objęta jakakolwiek część dnia, w którym zostało wydane postanowienie o ogłoszeniu upadłości. Przeciwnie, swoją intencję oddał przecież przez użycie zwrotu, że skutek ten następuje „z dniem”, w jakim ogłoszono upadłość, to jest z jego nastaniem, a nie z chwilą jego zakończenia.

Również w art. 146 ust. 1 pun ustawodawca posłużył się zwrotem „z dniem” („Postępowanie egzekucyjne dotyczące wierzytelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości, wszczęte przed ogłoszeniem upadłości, ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości”). Nakazuje to odczytywać ten zwrot w taki sam sposób, jak w art. 51 ust. 2 pun, skoro ustawodawca takiego samego zwrotu użył w różnych jednostkach redakcyjnych tego samego aktu prawnego i nie wskazał, że należy go odczytywać odmiennie w każdej z jednostek redakcyjnych tekstu, w jakich został użyty.

*Skład : Przewodniczący : SSA Iwona Wilk dotyczy
Sędziowie : SA Grzegorz Stojek (spr.)
SA Olga Gornowicz - Owczarek*

10.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 sierpnia 2012 r.
I ACa 569/12

Art. 94 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze(Dz. U. z 2005r., Nr 288, poz. 1974 ze zm., zwanej dalej pgg.)

W ocenie Sądu Apelacyjnego przepis art. 94 u1 pgg ma zastosowanie w sytuacji, gdy nie wchodzi w rachubę przywrócenie stanu poprzedniego poprzez naprawę. Odmienne interpretowanie wymienionych przepisów skutkowałoby koniecznością pozyskiwania i dostarczenia przez przedsiębiorcę górniczego lokali zastępczych dla poszkodowanych przez czas trwania remontu. Sytuacja taka byłaby źródłem rozlicznych konfliktów. Częste byłyby bowiem sytuacje, że przedsiębiorca oferowałby na czas remontu dostępne mu lokale, o określonym standardzie i położeniu, których wykorzystywanie byłoby niekorzystne dla poszkodowanych z różnych przyczyn, np. związanych z miejscem wykonywania pracy, zamieszkania rodziny, miejscem pobierania nauki przez dzieci itp. Dlatego wykładnia celowościowo wspomnianych przepisów przemawia za uznaniem, że przedsiębiorca górniczy zobowiązany jest do pokrycia uzasadnionych kosztów związanych z koniecznością wynajęcia lokalu zastępczego na czas remontu.(...) Reasumując należy stwierdzić, że ewentualna szkoda wynikająca z konieczności opuszczenia budynku mieszkalnego podlegającego rektyfikacji, nie jest szkodą, która winna być

naprawiona poprzez przywrócenie stanu poprzedniego w oparciu o przepisy prawa górniczego i geologicznego lecz innego rodzaju szkodą, która pozostaje w związku przyczynowym z ruchem zakładu górniczego, która winna być naprawiona w oparciu o przepisy Kodeksu cywilnego.

Skład : Przewodniczący : SSA Roman Sugier (spr.)

Sędziowie : SA Mieczysław Brzdąk

SA Anna Bohdziewicz

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 22 grudnia 2011r.

III APa 43/11

Art.151⁴ §1 kp

Pracownik będący – z uwagi na zajmowane stanowisko – przełożonym w stosunku do innych osób, lecz nie posiadający kompetencji do kierowania oddziałem zarówno pod względem organizacyjnym, jak i ekonomicznym nie jest „kierownikiem wyodrębnionej komórki organizacyjnej”, o którym mowa w art.151⁴ §1 kp.

Przewodniczący: SSA Zbigniew Gwizdak

Sędziowie: SSA Tadeusz Szweda (spr.)

SSA Marek Żurecki

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 11 stycznia 2012r.

III AUa 954/11

Art.180 §3 kp w związku z art.33 ust.1 pkt 1 i ust.2 ustawy z dnia 17.12.1974r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn. Dz. U. z 1983r., Nr 30, poz.143 ze zm.) oraz odpowiadającym mu obecnie art.29 ust.3 ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn. Dz. U. z 2005r., Nr 31, poz.267 ze zm.)

Możliwość wykorzystania części urlopu macierzyńskiego przed dniem porodu, przewidziana w art.180 §3 kp nie przysługuje ubezpieczonej, która urodziła dziecko w trakcie korzystania z urlopu bezpłatnego.

*Przewodniczący: SSA Krystyna Merker (spr.)
Sędziowie: SSA Krystyna Budzianowska
SSA Małgorzata Woźnowska-Gallos*

3.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 21 grudnia 2011r.

III AUa 724/11

Art.8 ust.11 w związku z ust.1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz.1585 ze zm.)

Osobne zamieszkiwanie małżonków, którzy zawarli między sobą umowę o pracę, prowadzenie przez nich odrębnych gospodarstw domowych i brak wspólnego budżetu, to okoliczności pozwalające na przyjęcie, że nie zachodziła pomiędzy nimi współpraca przy prowadzeniu działalności gospodarczej określona w art.8 ust.11 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Z uzasadnienia:

(...) Okoliczności faktyczne w rozstrzyganej sprawie były w zasadzie bezsporne i przedstawiają się w sposób wskazany przez Sąd Okręgowy w C. Nie ulega zatem wątpliwości, że A. M. w okresach od 1.01.2000r. do 30.04.2006r. oraz od 5.01.2009r. do nadal podlegał ubezpieczeniom społecznym jako osoba współpracująca z żoną A. M. przy prowadzeniu przez nią działalności gospodarczej. Poza sporem także było, że w okresie od 1.05.2006r. do 31.12.2008r. małżonków łączyła umowa o pracę zawarta w dniu 1.05.2006r. (...).

Trafnie podniosła w apelacji skarżąca, że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie wyjaśnia pojęcia „pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym”. W orzecznictwie sądowym za kryteria decydujące o wspólnym gospodarstwie domowym przyjmuje się wspólny budżet domowy oraz wspólne koszty prowadzenia jednego gospodarstwa domowego dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą i dla osoby współpracującej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4.03.2008r., sygn. III UK 65/07, LEX Nr 459314).

Tymczasem, jak wynika z zebranego materiału w okresie trwania umowy o pracę małżonkowie nie zamieszkiwali razem, nie posiadali wspólnego budżetu domowego i nie prowadzili wspólnego gospodarstwa domowego. Każde z nich w tym czasie prowadziło własne, odrębne gospodarstwo domowe i ponosiło koszty związane z jego utrzymaniem.

A. M. zamieszkiwał w spornym okresie w budynku stanowiącym jego współwłasność w Z. przy ul. W. 9, a jego żona w ich wspólnym mieszkaniu w Z. przy W. 14/20. Zwrócić należy uwagę na fakt – co umknęło uwadze Sądu I instancji i organu rentowego – że tylko w początkowym (stosunkowo krótkim) okresie osobnego zamieszkiwania małżonków można przyjąć, że było to uzasadnione szczególną sytuacją życiową, jaką jest konieczność zapewnienia stałej opieki choremu członkowi rodziny. Tymczasem, jak wynika z zeznań świadka M. M. (v. k. 25/2 a.s.) matka A. M. zmarła pod koniec sierpnia 2006r., a małżonkowie nadal aż do końca 2008r.

zamieszkiwali osobno. Wskazuje to na istnienie innych (osobistych) przyczyn osobnego ich zamieszkiwania i prowadzenia odrębnych gospodarstw domowych (...).

Przewodniczący: SSA Wojciech Bzibziak (spr.)

Sędziowie: SSA Witold Nowakowski

SSA Ewa Piotrowska

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 19 grudnia 2011r.

III AUa 764/11

Art.24 ust.6e ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz.1585 ze zm.)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zobowiązany jest do zapłaty odsetek od kwoty składek wyegzekwowanych nienależnie z powodu ich przedawnienia.

Z uzasadnienia:

(...) Reguła interpretacyjna *argumentum a minori ad maius* zastosowana do art.24 ust.6e ustawy systemowej uzasadnia przyjęcie, iż również w stanie faktycznym mającym miejsce w niniejszej sprawie organ rentowy obowiązany jest do zapłaty odsetek od kwoty składek wyegzekwowanych nienależnie od ubezpieczonej z powodu ich przedawnienia. Należy bowiem zauważyć, że skoro ZUS obowiązany jest do zapłaty odsetek w przypadkach opóźnienia w zwrocie nienależnych składek, opłaconych w okolicznościach za które sam nie ponosi odpowiedzialności (np. na skutek błędu płatnika), to tym bardziej powinien być obowiązany do zapłaty odsetek od nienależnie pobranych składek w związku z niewłaściwie prowadzoną egzekucją administracyjną (...).

Przewodniczący: SSA Krystyna Merker (spr.)

Sędziowie: SSA Krystyna Budzianowska

SSA Małgorzata Woźnowska-Gallos

5.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 16 lutego 2012r.

III AUa 2133/11

Art.15 ust.1 i ust.3 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227)

Kwoty nienależnie pobranych wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy lub zasiłków chorobowych nie podlegają doliczeniu do podstawy wymiaru emerytury lub renty. Bez znaczenia jest przy tym, że nastąpiło przedawnienie dochodzenia takich nienależnie pobranych świadczeń.

Z uzasadnienia:

(...) Sąd Okręgowy przyjmując za podstawę ustaleń faktycznych opinię biegłego z zakresu emerytur, w istocie zaaprobował pogląd tego biegłego, że „choć art.17 ustawy o świadczeniach z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jedn. tekst Dz. U. Nr 77 z 2010r. poz.512 z późn. zm.) stanowi, że ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia, to art.84 ust.1 i 3 systemowej stanowi, że osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, lecz nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach – za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata.” Biegły wskazał także dyspozycję art.291 §1 kodeksu pracy i stwierdził: „Skoro zatem okres przedawnienia upłynął, nie można kwestionować wypłaconych wynagrodzeń i zasiłków z tytułu niezdolności do pracy. Roszczenia uległy przedawnieniu.”

W konsekwencji Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że przedawnienie żądań zwrotu świadczeń z tytułu niezdolności do pracy oznacza, iż kwoty nienależnie pobranych wynagrodzeń z tytułu niezdolności do pracy i zasiłków chorobowych nie mogą być wyłączone z podstawy wymiaru emerytury. W ocenie Sądu Apelacyjnego pogląd ten pozostaje jednak w rażącej sprzeczności z dyspozycją art.15 ust.3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym: do podstawy wymiaru emerytury lub renty (...) dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłku chorobowego. Nie powinno przy tym ulegać wątpliwości, że choć przepis ten nie posługuje się użytym w art.84 ustawy systemowej pojęciem świadczenia nienależnie pobranego, to jednak stwierdzić należy, że – co do zasady – do podstawy wymiaru renty lub emerytury mogą być wliczone tylko takie kwoty wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy lub zasiłku chorobowego, które ubezpieczonemu przysługiwały w danym roku kalendarzowym a przedawnienie dochodzenia takich świadczeń nienależnie pobranych pozostaje w niniejszej sprawie bez istotnego znaczenia (...).

*Przewodniczący: SSA Witold Nowakowski (spr.)
Sędziowie: SSA Alicja Kolonko
SSA Wojciech Bzibziak*

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 18 stycznia 2012r.

III AUa 1104/11

Art.32 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227) w związku z §8a rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.)

Dozór inżynieryjno-techniczny sprawowany na zwalach węgla i kamienia nie stanowi pracy wykonywanej bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla.

Z uzasadnienia:

(...) Proces mechanicznej przeróbki węgla polega z kolei na sortowaniu według wielkości ziaren i kawałków węgla, rozdrabnianiu, klasyfikacji wodnej lub powietrznej dla rozdzielania drobnych ziaren węgla według wielkości, wzbogacaniu, czyli rozdzielaniu minerałów według składu, mającym na celu zwiększenie zawartości substancji palnej w węglu przez częściowe usunięcie z niego domieszek substancji mineralnej, suszeniu (odwadnianiu), czyli zwiększeniu zawartości substancji palnej przez częściowe lub całkowite usunięcie balastu w postaci wilgoci, odpylaniu, co wynika z potrzeb technologii procesów przerobczych i względów BHP, mieszaniu mającemu na celu uśrednienie parametrów węgla, brykietowaniu lub aglomeracji, w celu spojenia najdrobniejszych ziaren mialów węglowych w kawałki o większych rozmiarach (por. B. Roga, K. Tomków, Chemiczna technologia węgla, WN-T, Warszawa 1971, T. Laskowski, S. Błaszczyszki, M. Ślusarek, Wzbogacanie kopalin w cieczach ciężkich, Wydawnictwo Śląsk, Katowice 1979, P. Wasilewski,

E. Kobel – Najzarek, Chemia i technologia chemiczna węgla kamiennego, Skrypt Politechnika Śląska nr 821, Gliwice 1980, J. Nawrocki, A. Świerkot – Kopała, Wzbogacalniki z cieczą zawieszinową oraz metody oceny ich pracy, Skrypt Politechnika Śląska nr 1620, Gliwice 1992).

Zatem jedynie praca bezpośrednio przy opisanym wyżej procesie przeróbki mechanicznej węgla, wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres co najmniej 20 lat – z mocy powołanego §8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. – uprawnia do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Określenie "bezpośrednio" oznacza przy tym "bez jakiegokolwiek pośrednictwa, osobiście, wprost, bez czegoś, co przegradza" (por. Słownik języka polskiego, PWN, Warszawa 1988, tom I, str. 148).

Z poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń wynika tymczasem, iż w całym spornym okresie od 1 listopada 1981r. do 31 grudnia 1998r. (obejmującym zatrudnienie do 28 lutego 1994r. na stanowisku sztygara zmianowego oddziału transportowego powierzchniowego oraz sztygara oddziałowego oddziału sprzętu ciężkiego i napraw powierzchniowych w Kopalni (...) w R. oraz od 1 marca 1994r. w charakterze V-ce dyrektora spółki do spraw zwałowania kamienia, utrzymania torów i rekultywacji w P.P.U.H. (...) Sp. z o.o. w R.) ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nadzorował pracę bezpośrednio na zwałach węgla i kamienia jako dozór inżyniersko – techniczny.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, tak scharakteryzowane obowiązki J. M., będące jego udziałem we wskazanym wyżej okresie, w żadnym razie nie pozwalają na uznanie, iż dotyczyły one opisanej wyżej bezpośredniej przeróbki mechanicznej węgla, a tym samym, wbrew odmiennemu pogładowi Sądu I instancji, faktycznie nie mogą być potraktowane jako praca odpowiadająca kryteriom określonym w wykazie B, dział IV, poz. 9. Z całą bowiem pewnością nadzór inżyniersko – techniczny sprawowany na zwałach węgla i kamienia – według obowiązującego schematu organizacyjnego nie podlegających pod zakład przeróbki mechanicznej węgla – nie może być utożsamiany z bezpośrednią przeróbką mechaniczną węgla, nawet jeśli stanowił element określonego ciągu technologicznego, wykraczający jednak poza sam proces przeróbki mechanicznej (...).

Przewodniczący: SSA Antonina Grymel (spr.)

Sędziowie: SSA Urszula Żak

SSA Lena Jachimowska

Uwaga:

Zob. również poglądy wyrażone w wyrokach Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 15.04.2008r., sygn. III AUa 1379/07, publik. Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach 2009, nr 1, poz.3 oraz z 4.11.2008r., sygn. III AUa 3113/08, publik. Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach 2009, nr 4, poz.4.

7.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 9 lutego 2012r.

III AUa 1027/11

Art.32 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227) w związku z §8a rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.)

Nie każde zatrudnienie na terenie zakładu przeróbki mechanicznej węgla stanowi pracę wykonywaną „bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla” wymienioną w wykazie B działu IV poz.9 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Z uzasadnienia:

(...) Tymczasem z ustaleń Sądu I instancji wynika jedynie, że J. M. w spornym okresie, stale i w pełnym wymiarze czasu pracował „bezpośrednio w zakładzie przeróbki mechanicznej węgla”. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie powinno budzić wątpliwości, iż nie każda praca wykonywana na terenie zakładu przeróbki mechanicznej węgla jest pracą wykonywaną „bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla” w zakładach górniczych według poz.9 Działu IV Wykazu B. Ubezpieczony niewątpliwie nie brał bezpośredniego udziału w procesie tej przeróbki. Określenie „bezpośrednio” oznacza bowiem „bez jakiegokolwiek pośrednictwa, osobiście, wprost, bez czegoś, co przegradza” etc. (vide: Słownik języka polskiego, PWN, Warszawa 1988, Tom I, str. 148).

W ocenie Sądu Apelacyjnego prace: maszynisty kołowrotu służącego do podciągania wagonów do nadszybia pod załadunek węgla za pomocą liny stalowej oraz podciąganiu tych wagonów w drodze powrotnej z nadszybia wagi kolejowej znajdującej się w zakładzie przeróbki węgla, maszynisty innego urządzenia linowego służącego do podciągania wagonów pod załadunek węgla lub kamienia na nadszybie za pomocą stalowych lin (linociągu) czy też maszynisty kołowrotu przy podciąganiu wagonów do wagi kolejowej mieszczącej się na terenie zakładu przeróbki mechanicznej węgla, jako nie posiadające przymiotu bezpośredniego związku z procesem przeróbki mechanicznej węgla, nie mogą być uznane za prace w szczególnych warunkach opisane w poz.9 Działu IV Wykazu B (...).

*Przewodniczący: SSA Wojciech Bzibziak
Sędziowie: SSA Witold Nowakowski (spr.)
SSA Alicja Kolonko*

8.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 5 stycznia 2012r.

III AUa 880/11

Art.104 ust.3 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227)

Przychód osiągnięty przez emeryta lub rencistę z tytułu zatrudnienia wykonywanego za granicą, jest uwzględniany przy ocenie, czy zachodzą podstawy do zawieszenia lub zmniejszenia świadczenia bez względu na to, czy według ustawodawstwa państwa, w którym został uzyskany, świadczeniobiorca podlegałby ubezpieczeniu społecznemu.

*Przewodniczący: SSA Alicja Kolonko (spr.)
Sędziowie: SSA Witold Nowakowski
SSA Wojciech Bzibziak*

9.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 20 grudnia 2011r.

III AUa 860/11

Art.138 ust.2 w związku z ust.4 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227) oraz z art.26 ust.1 i ust.3 ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 167, poz.1322 ze zm.)

W razie osiągnięcia przez osobę uprawnioną do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów przychodu powodującego zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określonego w ustawie z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podstawę prawną zwrotu nienależnie pobranego świadczenia stanowi art.138 ust.2 w związku z ust.4 tej ustawy (a nie w związku z ust.5).

Z uzasadnienia:

(...) Wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego, art.138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (dalej: ustawy „emerytalnej”) poprzez art.58 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (dalej „wypadkowej”) znajduje w sprawie pełne zastosowanie, a to wobec okoliczności, iż w ustawie ostatnio powołanej nie zawarł ustawodawca samodzielnej regulacji dotyczącej świadczeń nienależnych. Powoływany przez skarżącego art.26 ustawy „wypadkowej” zawiera jedynie zasady wypłaty świadczeń zbiegowych osoby uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów.

(...) Błędnie jednak Sąd I instancji orzekając jak w zaskarżonym wyroku uznał, iż w zakresie ustalania okresu, za który organ rentowy może domagać się zwrotu nienależnie pobranych

świadczeń, w stanie faktycznym niniejszej sprawy zastosowanie ma art.138 ust.5 ustawy „emerytalnej”, gdy tymczasem oceny tej należało dokonać w oparciu o ust.4 tegoż artykułu.

W myśl art.138 ust.4 nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach – za okres nie dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust.5. Zgodnie z ust.5 tego artykułu, kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art.104 ust.1 podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach – za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, reguła określona w art.138 ust.5 ustawy j.w. znajduje zastosowanie wyłącznie do nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art.104 ust.1, w przypadku gdy wysokość tych przychodów wpływ ma na zmniejszenie lub zawieszenie wypłaty świadczeń. Wskazuje na to wyraźnie redakcja tego przepisu nawiązująca do zasady rocznego rozliczania świadczeń w związku z osiąganym przychodem (jego wysokością). Regulacja określona w art.26 ust.3 ustawy „wypadkowej” (brak prawa do wypłaty świadczenia rentowego z ubezpieczenia wypadkowego w zbiegu z emeryturą) ma natomiast zastosowanie w każdym przypadku osiągnięcia przez osobę uprawnioną przychodu powodującego (z uwagi na jego źródło) zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określonego w ustawie emerytalnej, całkowicie niezależnie od wysokości tego przychodu.

Zatem, niezależnie od okoliczności, czy ubezpieczony powiadomił organ rentowy o fakcie osiągnięcia przychodu, do czego był zobowiązany, czy też nie (ta okoliczność stanowiła przedmiot sporu, zgodnie z treścią odwołania), w myśl art.138 ust.4 ustawy „emerytalnej” za okres 12 miesięcy liczony wstecz od daty wydania zaskarżonej decyzji (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2009r., I UZP 10/09, OSNP 2010/7-8/96) jest on zobowiązany do zwrotu nienależnego świadczenia bezwzględnie (...).

Przewodniczący: SSA Urszula Żak (spr.)

Sędziowie: SSA Antonina Grymel

SSA Lena Jachimowska

10.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 grudnia 2011r.

III AUa 728/11

Art.183 ust.1 w związku z art.53 i art.52 ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227)

Obliczenie części emerytury na podstawie art.53 w związku z art.183 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych następuje z uwzględnieniem przeliczników, o których mowa w art.52 ust.1 tej ustawy.

Z uzasadnienia:

(...) W związku z treścią art.183 ustawy (przepis przejściowy) przyjmuje się, że ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948r., którzy nie są członkami OFE i do dnia 31 grudnia 2008r. (termin określony przez art.46) nie spełnili warunków uprawniających do wcześniejszej emerytury w myśl dotychczasowych przepisów, a wiek emerytalny osiągnęli w latach 2009-2013, są objęci nowym systemem emerytalnym, z uwzględnieniem zasad obliczania emerytury tzw. metodą mieszaną: część emerytury obliczana jest według dotychczasowych zasad (na co wskazuje odesłanie do art.53) i część według zasad nowych (odesłanie do art.26).

Określony w art.183 ust.1 ustawy sposób ustalania wysokości emerytury znajduje zastosowanie do ustalenia wysokości emerytury E. M., który bezspornie urodził się po dniu 31 grudnia 1948r., nie jest członkiem OFE, a wniosek o emeryturę złożył w 2009r.

Obliczenie emerytury wg starych zasad oznacza ustalenie jej wysokości na podstawie art.51-56 ustawy (i generalnie zastosowanie mają dotychczasowe zasady, jakie obowiązywały w ustawie z dnia 17 października 1991r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw – Dz. U. Nr 104, poz.450, ze zm.), a zatem również z zastosowaniem tzw. przeliczników górniczych określonych w art.52 ustawy, które wydłużają przyjmowany do ustalenia emerytury w trybie art.53 ustawy okres składkowy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego tylko takie jak przedstawione wyżej rozumienie zawartego w art.183 odesłania do art.53 ustawy odzwierciedla ideę ustalania metodą mieszaną wysokości emerytur dla pierwszych roczników świadczeniobiorców z nowego systemu emerytalnego. Gdyby zamiarem ustawodawcy poprzez odesłanie w art.183 do art.53 ustawy było wyłącznie zastosowanie do określonej części emerytury art.53 z pominięciem innych umiejscowionych w Rozdziale 4 ustawy („Ustalanie wysokości emerytur, o których mowa w art.25-50c”) przepisów, to podobnie jak uczynił to w art.174 ustawy zawarłby on szczegółowe odesłanie do przepisów regulujących wszystkie elementy przy ustalaniu wysokości emerytury na podstawie art.53 brane pod uwagę.

Reasumując, skoro apelujący w przebiegu swojej aktywności zawodowej legitymuje się niekwestionowanym okresem pracy górniczej, do którego w myśl art.52 ust.1 pkt 1 ustawy zastosowanie ma przelicznik 1,5 za każdy rok takiej pracy, to do ustalenia wysokości jego emerytury w części obliczonej w oparciu o art.53, t.j. stanowiącej 80% świadczenia, zastosowanie takiego przelicznika należy uznać za uzasadnione (...).

Przewodniczący: SSA Urszula Żak (spr.)

Sędziowie: SSA Antonina Grymel

SSA Lena Jachimowska

Uwaga:

Zob. odmienny pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 27.10.2011r., sygn. III AUa 410/11, publik. Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach 2012, nr 2, poz.7

11.
WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 25 stycznia 2012r.

III AUa 1255/11

Art.25 ust.1 i ust.2 pkt 2 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2008r., Nr 50, poz.291 ze zm.) w związku z art.40 ustawy z dnia 27.10.1977r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz.140 ze zm.)

Okresu zwolnienia z obowiązku opłacania składek na podstawie art.40 ustawy z 27.10.1977r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin nie uwzględnia się przy ustalaniu części składkowej emerytury rolniczej.

Z uzasadnienia:

(...) Jednak okres zwolnienia z obowiązku opłacenia składek nie powoduje zwiększenia emerytury na podstawie art. 25 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Zgodnie bowiem z przepisem art. 25 ust.1 część składkową ustala się przyjmując po 1% emerytury podstawowej za każdy rok podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, z uwzględnieniem ust. 2-7.

Na mocy ust.2 pkt 2 w/w artykułu do liczby lat, o których mowa w ust. 1, dolicza się liczbę lat prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 31 grudnia 1982 r., za który była opłacana składka na Fundusz Emerytalny Rolników.

Dlatego okres prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia a przed dniem 1 stycznia 1983 r. powoduje zaliczenie powyższego okresu do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt. 2 a nie powoduje zwiększenia emerytury rolniczej.

Z tych względów zdaniem Sądu II Instancji przepis art. 25 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników - wyraźnie wskazuje, że chodzi o opłacanie składki, a nie okres podlegania ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z ustawowymi zwolnieniami.

W związku z tym niesłuszny jest zarzut ubezpieczonej, iż Sąd I instancji niesłusznie nie utożsamia tytułu ubezpieczenia w okresie od 16 maja 1977r. do 31 grudnia 1978r. z faktem zwolnienia z obowiązku opłacania składek z tego tytułu.

Jedynie fakt opłacania składek daje po stronie ubezpieczonego, pobierającego emeryturę, prawo do zwiększenia świadczenia, o którym mowa w przepisie art.25 ust.2 pkt 2 wymienionej ustawy stanowiącego swoistą rekompensatę finansową za przysporzenia na rzecz emerytalnych funduszy rolnych (...).

*Przewodniczący: SSA Krystyna Merker (spr.)
Sędziowie: SSA Małgorzata Woźnowska-Gallos
SSA Krystyna Budzianowska*

Uwaga:

Zob. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 5.04.2007r., sygn. III AUa 2860/05, publik. Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach 2008, nr 1, poz.9

12.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 18 stycznia 2012r.

III AUa 747/11

Art.4 ust.1 ustawy z dnia 24.04.2009r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy – Prawo bankowe (Dz. U. Nr 71, poz.609 ze zm.)

Składki opłacone na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe z tytułu, o którym mowa w art.6 ust.1 pkt 5 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność i jednocześnie przebywającą na urlopie wychowawczym nie podlegają umorzeniu na podstawie art.4 ustawy z 24.04.2009r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy – Prawo bankowe.

*Przewodniczący: SSA Małgorzata Woźnowska-Gallos (spr.)
Sędziowie: SSA Krystyna Budzianowska
SSA Krystyna Merker*